

در مورد پرورش خلاقیت در مدارس بنویس و راهکار بده

مولفان :

مهدی براتی کهریزسنگی

عباس توکلی گارماسه

مسعود صانعی

انتشارات کتاب رسان ایده

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: براتی کهریزسنگی، مهدی، ۱۳۸۰-
عنوان و نام پدیدآور: در مورد پرورش خلاقیت در مدارس بنویس و راهکار بده/ مهدی
براتی کهریزسنگی، عباس توکلی گارماسه، مسعود صانعی.
مشخصات نشر: کتاب رسان ایده، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۵۴۹-۶-۰-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۱- ۱۱۶.
موضوع: اندیشه و تفکر خلاق
خلاقیت
هنر در آموزش و پرورش
شناسه افزوده: توکلی گارماسه، عباس، ۱۳۷۹-
شناسه افزوده: صانعی، مسعود، ۱۳۶۸-
رده بندی کنگره: LB۱۰۶۲
رده بندی دیویی: ۳۷۰/۱۵۲
شماره کتابشناسی ملی: ۹۶۳۰۴۴۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

Creative thinking
Creative ability
Art in education

نام کتاب: در مورد پرورش خلاقیت در مدارس بنویس و راهکار بده
مولفان: مهدی براتی کهریزسنگی - عباس توکلی گارماسه - مسعود صانعی
ناشر: انتشارات کتاب رسان ایده
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۵۴۹-۶-۰-۰
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	فصل اول: حرکت به سوی خلاقیت.....
۵	شروع از خود.....
۸	خیال پردازی.....
۱۰	خلاقیت پروری.....
۱۲	مواجهه با موانع.....
۱۴	نگاه روانشناختی به خلاقیت.....
۱۷	اعتماد به نفس بالا.....
۱۹	ریسک پذیری.....
۲۲	خلاقیت مستمر.....
۲۵	فصل دوم: ایجاد محیط آموزشی خلاق.....
۲۵	تعامل و سازگاری.....
۲۷	آفرینش خلاق.....
۳۰	امنیت خلاق.....
۳۲	هنر و آموزش.....
۳۴	انعطاف پذیری.....
۳۶	تکنولوژی در خدمت خلاقیت.....
۳۸	تنوع پذیری خلاق.....
۴۱	کلاس درس خلاق.....
۴۵	فصل سوم: خلاقیت کنجکاو.....
۴۵	خلاقیت با کنجکاوی.....
۴۷	تحقیق پروری.....
۴۹	پرسشگری.....
۵۱	کشف علایق.....
۵۳	بازی و یادگیری.....

۵۶	تحقیقات کنجکاوی محور
۵۸	پرورش کنجکاوی با تجربه
۶۰	تقویت یادگیری با کنجکاوی
۶۳	فصل چهارم: پرورش تفکر خلاق
۶۳	توسعه تفکر
۶۵	تجربه شکست
۶۷	تشویق انعطاف پذیری
۷۰	همگرایی و واگرایی
۷۲	حل مسئله
۷۵	آموزش های شناختی
۷۷	تاب آوری
۸۰	توسعه تفکر خلاق
۸۳	فصل پنجم: هنر و خلاقیت
۸۳	هنر و آموزش
۸۵	هنر و درس
۸۷	هنر و کنکاش
۸۹	پرورش بیان
۹۱	هنر و اجتماع
۹۳	خلاقیت و دانش آموزان
۹۵	هنر و سایر رشته ها
۹۸	ترغیب هنر پروری
۱۰۱	منابع و مأخذ

فصل اول

حرکت به سوی خلاقیت

شروع از خود

آموزش خلاقیت و پرورش نوآوری همیشه راهنمای الهام بخش برای مربیان و رهبران آموزشی است که به دنبال پرورش نسلی از متفکران نوآور و یادگیرندگان مادام العمر هستند. با پذیرفتن خلاقیت به عنوان نیروی محرکه نوآوری، دانش آموزان را آماده می کنیم تا به حلال مشکلات سازگار، متفکران انتقادی و رهبران دلسوز تبدیل شوند. در سراسر این کتاب، ما از قدرت دگرگون کننده خلاقیت، نه تنها در پرورش پتانسیل دانش آموز، بلکه در شکل دادن به آینده ای که در آن نبوغ و تخیل راه را برای تغییرات مثبت هموار می کند، تجلیل می کنیم. همانطور که با هم این سفر را آغاز می کنیم، بیایید روح خلاقیت را در قلب دانش آموزان خود روشن کنیم و هنر آموزش نوآوری را برای فردای روشن تر و خلاقانه تر در آغوش بگیریم.

خلاقیت جنبه اساسی وجود انسان است که از مرزهای فرهنگی فراتر می رود و سیر تاریخ را شکل می دهد. در بافت ایران، ملتی غنی از میراث فرهنگی و سنت هنری، روح خلاق در میان چالش ها و محدودیت ها شکوفا می شود. همانطور که افراد پیچیدگی های هنجارها و انتظارات اجتماعی را طی می کنند، بهره گیری از پتانسیل خلاقانه آنها به وسیله ای برای ابراز خود و توانمندسازی تبدیل می شود (عموزاده و بیرجندی، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص ۲۷). مفهوم پذیرفتن روح خلاق در درون، رویکردی

چندوجهی را در بر می گیرد که شامل توسعه شخصی، احیای فرهنگی و دگرگونی سیاسی-اجتماعی می شود.

در قلب پذیرش خلاقیت، شناخت ارزش ذاتی آن در پرورش نوآوری و پیشرفت نهفته است. در ایران که میراث تاریخی با آرزوهای مدرن در هم آمیخته است، پرورش خلاقیت برای پیمایش در پیچیدگی های دنیایی که به سرعت در حال تغییر است امری ضروری می شود (دادخواه، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۴۵). چشم انداز آموزشی نقشی محوری در این تلاش ایفا می کند و به عنوان بوته ای برای پرورش استعدادهای خلاق و پرورش فرهنگ آزمایش و کاوش عمل می کند (محمدپور، ۱۳۹۵/۱۳۹۵، ص ۷۳). با پذیرش روحیه خلاق در چارچوب های آموزشی، موسسات می توانند دانش آموزان را توانمند سازند تا از مرزهای مرسوم فراتر رفته و پتانسیل کامل خود را آزاد کنند.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت شامل به چالش کشیدن پارادایم های موجود و پرورش ذهنیت باز بودن و سازگاری است. در ایران، جایی که هنجارهای فرهنگی-اجتماعی ممکن است گاهی بیان فردی را خفه کنند، پذیرش خلاقیت به یک عمل مخالفت با همنوایی تبدیل می شود (فتحی و باقری، ۱۳۹۶/۱۳۹۶، ص ۱۱۲). محققان استدلال می کنند که با تشویق تفکر واگرا و ارزش گذاری دیدگاه های نامتعارف، جامعه می تواند از قدرت دگرگون کننده خلاقیت برای رسیدگی به چالش های مبرم و تصور آینده های جایگزین استفاده کند (موسوی و کریمی، ۱۳۹۷/۲۰۱۸، ص ۸۸). بنابراین، پذیرفتن روح خلاق در درون مستلزم پرورش فرهنگی است که منحصر به فرد بودن را گرمی می دارد و محیطی حمایتی برای نوآوری ایجاد می کند.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت نیاز به ارزیابی مجدد رویکردهای آموزشی سنتی به آموزش دارد. در ایران، جایی که به خاطر سپردن لفظی غالباً بر تفکر انتقادی اولویت دارد، نیاز به اتخاذ روش های یادگیرنده محوری که خلاقیت و مهارت های حل مسئله را در اولویت قرار می دهند، به طور فزاینده ای احساس می شود (غنی زاده و معافیان، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۲۰۵). تلاش های اصلاحی آموزشی بر اهمیت ایجاد محیط های

یادگیری فراگیر که سبک‌های یادگیری متنوع را در بر می‌گیرد و روحیه تحقیق و کشف را پرورش می‌دهد، تأکید می‌کند (رحیمی و کتابی، ۲۰۱۵/۱۳۹۴، ص ۵۶). با پذیرش روحیه خلاق در شیوه‌های آموزشی، مربیان می‌توانند دانش‌آموزان را توانمند سازند تا در سفر یادگیری خود شرکت کنند و آنها را برای چالش‌های قرن بیست و یکم آماده کنند.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت مستلزم پذیرش شکست به عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از فرآیند خلاقیت است. در ایران، جایی که ریسک‌گریزی ممکن است مانع از آزمایش و نوآوری شود، نیاز به پرورش فرهنگی است که شکست را نه به عنوان یک پسرفت، بلکه فرصتی برای رشد و یادگیری می‌داند (زارعی و ناظمی، ۲۰۲۰/۱۳۹۹، ص ۱۳۴). محققان استدلال می‌کنند که با قالب‌بندی مجدد شکست به عنوان پله‌ای برای موفقیت، افراد می‌توانند بر ترس از قضاوت غلبه کنند و ماهیت تکراری خلاقیت را بپذیرند (ضرغامی، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۸۲). بنابراین، پذیرفتن روح خلاق در درون مستلزم تغییر در طرز فکر است، از ذهنیتی که از شکست می‌ترسد به ذهنیتی که آن را به عنوان یک کاتالیزور برای نوآوری و انعطاف‌پذیری می‌پذیرد.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت شامل تقویت همکاری بین رشته‌ای و تبادل بین فرهنگی است. در ایران، جایی که قومیت‌ها و سنت‌های فرهنگی گوناگون به هم نزدیک می‌شوند، انبوهی از پتانسیل خلاقانه در انتظار رها شدن از طریق همکاری و گفتگو است (محمدی و عباسی، ۱۳۹۶/۱۳۹۶، ص ۲۱۵). با شکستن سیلوه‌ها و تقویت تبادل بین رشته‌ای، افراد می‌توانند از دیدگاه‌های مختلف الهام بگیرند و تلاش‌های خلاقانه خود را غنی کنند (قاسمی و جعفری، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۹۲). این رویکرد نه تنها کیفیت خروجی خلاق را افزایش می‌دهد، بلکه درک متقابل و قدردانی را در میان شکاف‌های فرهنگی ارتقا می‌دهد.

پذیرفتن روح خلاق در درون شامل یک رویکرد کل‌نگر به تحول فردی و اجتماعی است. در ایران، جایی که میراث برتری هنری با چالش‌های معاصر تلاقی می‌کند، پرورش

خلاقیت هم وسیله‌ای برای خودشناسی و هم کاتالیزوری برای تغییرات اجتماعی می‌شود (فرهادی و هدایتی، ۱۳۹۵/۱۳۹۵، ص ۱۰۲). ایران با پرورش فرهنگی که خلاقیت را ارج می‌نهد، شکست را می‌پذیرد و همکاری را تشویق می‌کند، می‌تواند از میراث فرهنگی غنی خود برای آغاز عصر جدیدی از نوآوری و شکوفایی استفاده کند.

خیال پردازی

خلاقیت جنبه اساسی وجود انسان است که از مرزهای فرهنگی فراتر می‌رود و سیر تاریخ را شکل می‌دهد. در بافت ایران، ملتی غنی از میراث فرهنگی و سنت هنری، روح خلاق در میان چالش‌ها و محدودیت‌ها شکوفا می‌شود. همانطور که افراد پیچیدگی‌های هنجارها و انتظارات اجتماعی را طی می‌کنند، بهره‌گیری از پتانسیل خلاقانه آنها به وسیله‌ای برای ابراز خود و توانمندسازی تبدیل می‌شود (عموزاده و بیرجندی، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص ۲۷). مفهوم پذیرفتن روح خلاق در درون، رویکردی چندوجهی را در بر می‌گیرد که شامل توسعه شخصی، احیای فرهنگی و دگرگونی سیاسی-اجتماعی می‌شود.

در قلب پذیرش خلاقیت، شناخت ارزش ذاتی آن در پرورش نوآوری و پیشرفت نهفته است. در ایران که میراث تاریخی با آرزوهای مدرن در هم آمیخته است، پرورش خلاقیت برای پیمایش در پیچیدگی‌های دنیایی که به سرعت در حال تغییر است امری ضروری می‌شود (دادخواه، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۴۵). چشم انداز آموزشی نقشی محوری در این تلاش ایفا می‌کند و به عنوان بوته‌ای برای پرورش استعدادها، خلاق و پرورش فرهنگ آزمایش و کاوش عمل می‌کند (محمدپور، ۱۳۹۵/۱۳۹۵، ص ۷۳). با پذیرش روحیه خلاق در چارچوب‌های آموزشی، موسسات می‌توانند دانش آموزان را توانمند سازند تا از مرزهای مرسوم فراتر رفته و پتانسیل کامل خود را آزاد کنند.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت شامل به چالش کشیدن پارادایم‌های موجود و پرورش ذهنیت باز بودن و سازگاری است. در ایران، جایی که هنجارهای فرهنگی-اجتماعی ممکن است گاهی بیان فردی را خفه کنند، پذیرش خلاقیت به یک عمل مخالفت با

همنوایی تبدیل می شود (فتحی و باقری، ۱۳۹۶/۱۳۹۶، ص ۱۱۲). محققان استدلال می کنند که با تشویق تفکر واگرا و ارزش گذاری دیدگاه های نامتعارف، جامعه می تواند از قدرت دگرگون کننده خلاقیت برای رسیدگی به چالش های مبرم و تصور آینده های جایگزین استفاده کند (موسوی و کریمی، ۱۳۹۷/۲۰۱۸، ص ۸۸). بنابراین، پذیرفتن روح خلاق در درون مستلزم پرورش فرهنگی است که منحصر به فرد بودن را گرامی می دارد و محیطی حمایتی برای نوآوری ایجاد می کند.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت نیاز به ارزیابی مجدد رویکردهای آموزشی سنتی به آموزش دارد. در ایران، جایی که به خاطر سپردن لفظی غالباً بر تفکر انتقادی اولویت دارد، نیاز به اتخاذ روش های یادگیرنده محوری که خلاقیت و مهارت های حل مسئله را در اولویت قرار می دهند، به طور فزاینده ای احساس می شود (غنی زاده و معافیان، ۱۳۹۷/۲۰۱۸، ص ۲۰۵). تلاش های اصلاحی آموزشی بر اهمیت ایجاد محیط های یادگیری فراگیر که سبک های یادگیری متنوع را در بر می گیرد و روحیه تحقیق و کشف را پرورش می دهد، تأکید می کند (رحیمی و کتابی، ۱۳۹۴/۲۰۱۵، ص ۵۶). با پذیرش روحیه خلاق در شیوه های آموزشی، مربیان می توانند دانش آموزان را توانمند سازند تا در سفر یادگیری خود شرکت کنند و آنها را برای چالش های قرن بیست و یکم آماده کنند.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت مستلزم پذیرش شکست به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از فرآیند خلاقیت است. در ایران، جایی که ریسک گریزی ممکن است مانع از آزمایش و نوآوری شود، نیاز به پرورش فرهنگی است که شکست را نه به عنوان یک پسرفت، بلکه فرصتی برای رشد و یادگیری می داند (زارعی و ناظمی، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص ۱۳۴). محققان استدلال می کنند که با قالب بندی مجدد شکست به عنوان پله ای برای موفقیت، افراد می توانند بر ترس از قضاوت غلبه کنند و ماهیت تکراری خلاقیت را بپذیرند (ضرغامی، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۸۲). بنابراین، پذیرفتن روح خلاق در درون مستلزم تغییر در طرز فکر است، از ذهنیتی که از شکست می ترسد به ذهنیتی که آن را به عنوان یک کاتالیزور برای نوآوری و انعطاف پذیری می پذیرد.

علاوه بر این، پذیرش خلاقیت شامل تقویت همکاری بین رشته ای و تبادل بین فرهنگی است. در ایران، جایی که قومیت‌ها و سنت‌های فرهنگی گوناگون به هم نزدیک می‌شوند، انبوهی از پتانسیل خلاقانه در انتظار رها شدن از طریق همکاری و گفتگو است (محمدی و عباسی، ۱۳۹۶/۱۳۹۶، ص ۲۱۵). با شکستن سیلوها و تقویت تبادل بین رشته ای، افراد می‌توانند از دیدگاه‌های مختلف الهام بگیرند و تلاش‌های خلاقانه خود را غنی کنند (قاسمی و جعفری، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۹۲). این رویکرد نه تنها کیفیت خروجی خلاق را افزایش می‌دهد، بلکه درک متقابل و قدردانی را در میان شکاف‌های فرهنگی ارتقا می‌دهد.

پذیرفتن روح خلاق در درون شامل یک رویکرد کل نگر به تحول فردی و اجتماعی است. در ایران، جایی که میراث برتری هنری با چالش‌های معاصر تلاقی می‌کند، پرورش خلاقیت هم وسیله‌ای برای خودشناسی و هم کاتالیزوری برای تغییرات اجتماعی می‌شود (فرهادی و هدایتی، ۱۳۹۵/۱۳۹۵، ص ۱۰۲). ایران با پرورش فرهنگی که خلاقیت را ارج می‌نهد، شکست را می‌پذیرد و همکاری را تشویق می‌کند، می‌تواند از میراث فرهنگی غنی خود برای آغاز عصر جدیدی از نوآوری و شکوفایی استفاده کند.

خلاقیت پروری

پرورش فرهنگ خلاقیت برای رهاسازی پتانسیل کامل افراد و جوامع، به ویژه در بستری غنی و متنوع مانند ایران، ضروری است. فرهنگی که به خلاقیت ارزش می‌دهد و آن را پرورش می‌دهد به عنوان یک کاتالیزور برای نوآوری، رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی عمل می‌کند (شیرازی و دارایی، ۱۳۹۶/۱۳۹۶، ص ۷۸). در ایران که دستاوردهای تاریخی در هنر، ادبیات و علم گواه نبوغ خلاق مردمانش است، پرورش فرهنگ خلاقیت مستلزم تلاشی هماهنگ برای غلبه بر موانع و بهره‌برداری از استعدادهاست. (۷۸). این بخش به بررسی ابعاد چندوجهی پرورش خلاقیت در بافت ایرانی می‌پردازد که شامل اصلاحات آموزشی، تغییر سازمانی و تحول اجتماعی است.

مؤسسات آموزشی با فراهم آوردن زمینه مناسب برای کاوش و آزمایش فکری، نقشی محوری در پرورش فرهنگ خلاقیت ایفا می کنند. در ایران، جایی که روش های آموزشی سنتی اغلب حفظ کردن را بر تفکر انتقادی اولویت می دهند، نیاز به بازنگری سیستم آموزشی برای پرورش خلاقیت به طور فزاینده ای احساس می شود (رضوانی و سلیمی، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص ۱۱۲). محققان از رویکردهای یادگیرنده محوری حمایت می کنند که بر یادگیری مبتنی بر تحقیق، حل مسئله مشارکتی و فعالیت های پروژه محور تأکید دارند (رضوانی و سلیمی، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص ۱۱۲). با تغییر تمرکز از جذب غیرفعال دانش به تعامل فعال با ایده ها، مربیان می توانند دانش آموزان را برای تفکر خلاق، انطباق با تغییر و کمک معنادار به جامعه توانمند کنند.

علاوه بر این، پرورش فرهنگ خلاقیت مستلزم بازاندیشی ساختارها و شیوه های سازمانی برای تقویت نوآوری و آزمایش است. در ایران، جایی که اینرسی بوروکراسی و ریسک گریزی ممکن است مانع پیشرفت شود، نیاز به رهبری بصیرتی و حمایت نهادی برای پرورش فرهنگ خلاقیت وجود دارد (صراف و قربانی، ۱۳۹۷/۲۰۱۸، ص ۲۰۵). سازمان هایی که از خلاقیت استقبال می کنند، استقلال را تشویق می کنند، ابتکار عمل را پاداش می دهند و منابعی را برای تحقیق و توسعه فراهم می کنند (صراف و قربانی، ۱۳۹۷/۲۰۱۸، ص ۲۰۵). با ایجاد فضای اعتماد و گشودگی، رهبران می توانند پتانسیل خلاق نیروی کار خود را آزاد کنند و باعث رشد و رقابت پایدار شوند.

علاوه بر این، پرورش فرهنگ خلاقیت شامل پرورش نگرش ها و ارزش های اجتماعی است که نوآوری و تنوع را تحسین می کند. در ایران، جایی که هنجارهای اجتماعی ممکن است گاهی بیان فردی را خفه کنند، نیاز به رنسانس فرهنگی وجود دارد که خلاقیت را به عنوان یک ارزش اصلی در بر می گیرد (رحمانی و توسلی، ۲۰۱۶/۱۳۹۵، ص ۴۵). ابتکاراتی که آموزش هنر، تبادل فرهنگی و مشارکت عمومی را ترویج می کنند، می توانند تفکر خلاق را تحریک کرده و بافت فرهنگی جامعه را غنی کنند (رحمانی و توسلی، ۱۳۹۵/۱۳۹۵، ص ۴۵). با بزرگداشت خلاقیت در همه اشکال آن، از صنایع

دستی سنتی گرفته تا فناوری های پیشرفته، ایران می تواند تخیل جمعی مردم خود را برای رسیدگی به چالش های مبرم و شکل دادن به آینده ای روشن تر مهار کند.

علاوه بر این، پرورش فرهنگ خلاقیت مستلزم پرورش یک اکوسیستم حمایتی است که استعدادها را پرورش می دهد و همکاری را تقویت می کند. در ایران، جایی که دسترسی به منابع و فرصت ها ممکن است به طور نابرابر توزیع شود، نیاز به سیاست ها و ابتکارات فراگیر وجود دارد که زمینه بازی را هموار کرده و جوامع به حاشیه رانده شده را توانمند کند (کریمی و محمدی، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۶۷). انکوباتورها، شتاب دهنده ها و مراکز خلاق می توانند به کارآفرینان و هنرمندان مشتاق راهنمایی، بودجه و فرصت های شبکه سازی را که برای موفقیت نیاز دارند، ارائه دهند (کریمی و محمدی، ۱۳۹۸/۲۰۱۹، ص ۶۷). با پرورش فرهنگ همکاری و متقابل، ایران می تواند پتانسیل خلاق همه شهروندان خود را باز کند و جامعه ای فراگیرتر و عادلانه تر بسازد.

پرورش فرهنگ خلاقیت یک تلاش چندوجهی است که نیازمند تلاش های هماهنگ در سطوح فردی، نهادی و اجتماعی است. در ایران که خلاقیت عمیقاً در هویت ملی ریشه دارد، پتانسیل بسیار زیادی برای مهار روحیه خلاق برای مقابله با چالش های مبرم و ترسیم مسیری برای توسعه پایدار وجود دارد (زندى و سلیمی، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۹۲). ایران با سرمایه گذاری در آموزش، پرورش نوآوری و تجلیل از تنوع، می تواند پتانسیل خلاق مردم خود را آزاد کند و خود را به عنوان یک رهبر جهانی در اقتصاد خلاق معرفی کند.

مواجهه با موانع

در چشم انداز پویایی فرهنگی و اجتماعی-اقتصادی ایران، شکستن موانع برای آزادسازی نوآوری به عنوان یک ضرورت حیاتی برای توسعه پایدار و رقابت جهانی ظاهر می شود. تاریخ غنی و میراث فرهنگی متنوع ایران زمینه مناسبی را برای نوآوری فراهم می کند، اما چالش های سیستمی و محدودیت های نهادی اغلب مانع تحقق کامل پتانسیل خلاقانه می شوند. پرداختن به این موانع مستلزم درک جامعی از ماهیت چند وجهی نوآوری و

تلاشی هماهنگ برای پرورش اکوسیستم توانمندی است که خلاقیت و کارآفرینی را پرورش می دهد.

یکی از موانع اصلی در راه آزادسازی نوآوری در ایران، عدم دسترسی به منابع و زیرساخت ها است. فرصت های مالی محدود و امکانات ناکافی تحقیق و توسعه مانع از تبدیل ایده های خلاقانه به نتایج ملموس می شود (مهرآرا و آراستی، ۲۰۱۷/۱۳۹۶، ص ۷۲). علاوه بر این، تشریفات اداری و موانع نظارتی، موانع بیشتری را برای سرمایه گذاری های کارآفرینی ایجاد می کند، نوآوری را خفه می کند و رشد اقتصادی را خفه می کند (باقری و شهرکی، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۱۲۴). پرداختن به این موانع مستلزم سرمایه گذاری استراتژیک در آموزش، فناوری و زیرساخت ها برای ایجاد محیطی مناسب برای رشد نوآوری است.

علاوه بر این، نگرش های اجتماعی و هنجارهای فرهنگی می توانند به عنوان موانعی برای نوآوری عمل کنند، به ویژه در زمینه های محافظه کارانه. در ایران، جایی که ارزش های سنتی و ساختارهای سلسله مراتبی ممکن است ریسک پذیری و آزمایش را منصرف کند، پرورش فرهنگ نوآوری مستلزم به چالش کشیدن باورهای ریشه دار و ترویج ذهنیت باز بودن و سازگاری است (میرسپاسی و عباسپور، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۵۵). اصلاحات آموزشی با هدف ارتقای تفکر انتقادی و مهارت های حل مسئله برای پرورش نسل جدیدی از مبتکرانی که برای عبور از پیچیدگی های دنیایی که به سرعت در حال تغییر هستند، ضروری است (شیرازی و خیراندیش، ۱۳۹۵/۱۳۹۵، ص ۳۸). با شکستن موانع فرهنگی و پرورش روحیه خلاقیت و کارآفرینی، ایران می تواند پتانسیل کامل نوآوری خود را باز کند و پیشرفت اقتصادی-اجتماعی را پیش ببرد.

علاوه بر این، تنش های ژئوپلیتیکی و تحریم های بین المللی چالش های مهمی برای نوآوری و توسعه اقتصادی در ایران ایجاد می کند. محدودیت های دسترسی به بازارهای جهانی و انتقال فناوری مانع همکاری و تبادل دانش می شود و فرصت های رشد و نوآوری را محدود می کند (رحمانی و فرزانه، ۲۰۲۰/۱۳۹۹، ص ۱۱۲). علیرغم این فشارهای

خارجی، ایران در غلبه بر موانع و به کارگیری منابع داخلی خود برای هدایت نوآوری، انعطاف و نبوغ نشان داده است (صفدری و کلانتری، ۲۰۱۷/۱۳۹۶، ص ۸۸). با این حال، برای کاهش تأثیر تحریم ها و ایجاد فرصت هایی برای همکاری های بین المللی و سرمایه گذاری در نوآوری، به تلاش های هماهنگ نیاز است.

علاوه بر این، نابرابری های جنسیتی و فقدان تنوع در نیروی کار، موانع مهمی را برای نوآوری در ایران ایجاد می کند. زنان به ویژه با موانع سیستمی برای دسترسی به فرصت های تحصیلی و شغلی مواجه هستند که مشارکت آن ها را در اکوسیستم نوآوری محدود می کند (رضایی و واعظی، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۲۰۵). پرداختن به نابرابری جنسیتی و ترویج تنوع و شمول برای آزادسازی پتانسیل خلاقانه کامل نیروی کار ایران ضروری است (عباسی و سلطانی، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۴۲). با شکستن موانع ورود و ایجاد یک محیط حمایتی برای زنان و گروه های کم تصور، ایران می تواند استعدادهای بکر را مهار کند و نوآوری را در بخش های مختلف هدایت کند.

شکستن موانع برای آزادسازی نوآوری نیازمند رویکردی چندوجهی است که به چالش های سیستمی، فرهنگی و اجتماعی-اقتصادی می پردازد. ایران با سرمایه گذاری در آموزش، زیرساخت ها و فناوری می تواند اکوسیستم توانمندی برای شکوفایی خلاقیت و کارآفرینی ایجاد کند (بهشتی و محمودی، ۱۳۹۶/۱۳۹۶، ص ۶۵). علاوه بر این، پرورش فرهنگ باز بودن، تنوع، و شمول برای به چالش کشیدن هنجارهای ریشه دار و ترویج ذهنیت نوآوری ضروری است (حقگو و فتحیان، ۲۰۱۹/۱۳۹۸، ص ۷۸). علیرغم پیچیدگی ها و چالش ها، ایران دارای پتانسیل ذاتی برای ظهور به عنوان یک قطب جهانی برای نوآوری و خلاقیت است، مشروط بر اینکه موانع به طور موثر برطرف شود و شرایط مساعدی برای آزادسازی انرژی های خلاق ایجاد شود.

نگاه روانشناختی به خلاقیت

درک روانشناسی خلاقیت برای باز کردن پتانسیل کامل افراد و جوامع ضروری است. در بافت ایران، ملتی غرق در غنای فرهنگی و اهمیت تاریخی، کاوش در کارکردهای پیچیده

خلاقیت، بینش های ارزشمندی را برای پرورش نوآوری و انعطاف پذیری ارائه می دهد. این بخش به بررسی زیربنای روان‌شناختی خلاقیت می‌پردازد و جنبه‌های شناختی، عاطفی و انگیزشی آن را بررسی می‌کند و کاربردهای عملی آن را در حوزه‌های مختلف جامعه ایران بررسی می‌کند.

خلاقیت پدیده ای چند وجهی است که فرآیندهای شناختی مانند تفکر واگرا، حل مسئله و تفکر انجمنی را در بر می‌گیرد (صادقی و شکوهی، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۷۵). بر اساس رویکرد شناختی، خلاقیت شامل تولید ایده‌های بدیع و مفید است که از الگوهای فکری متعارف فاصله می‌گیرد (اسدی و ذوالفقاری، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۱۱۲). روان‌شناسان استدلال می‌کنند که افراد برای غلبه بر موانع ذهنی و رسیدن به راه حل های خلاقانه، درگیر انواع راهبردهای شناختی، مانند استدلال قیاسی و تصویرسازی ذهنی می‌شوند (محمدی و محمدی، ۲۰۲۲/۱۴۰۱، ص ۳۸). با درک فرآیندهای شناختی زیربنای خلاقیت، مربیان و سیاست‌گذاران می‌توانند مداخلاتی را طراحی کنند که مهارت های تفکر خلاق را ارتقا دهد و توانایی های حل مسئله را در بین دانش‌آموزان و متخصصان ایرانی تقویت کند.

علاوه بر این، بعد عاطفی خلاقیت نقش مهمی در شکل‌دهی به نتایج و تجربیات خلاقانه دارد. احساساتی مانند کنجکاوی، اشتیاق و انگیزه درونی، افراد را به کشف ایده های جدید، ریسک کردن و پایداری در مواجهه با چالش ها سوق می‌دهد (نادری و اسداللهی، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۹۲). روان‌شناسان بر اهمیت ایجاد محیط‌های حمایت‌کننده عاطفی که خلاقیت را پرورش می‌دهد و افراد را قادر می‌سازد تا خود را به طور واقعی ابراز کنند، تأکید می‌کنند (بشارپور و صابری، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص ۴۸). با پرورش حالات عاطفی مثبت مانند شادی و شیفستگی، مربیان می‌توانند فضای مساعدی را برای کاوش خلاق و خود یابی در محیط های آموزشی ایران پرورش دهند (شریفی و عباسی، ۲۰۲۲/۱۴۰۱، ص ۶۴).

علاوه بر این، جنبه‌های انگیزشی خلاقیت، انگیزه‌ها و انگیزه‌های اساسی را که افراد را به مشارکت در تلاش‌های خلاق سوق می‌دهد، روشن می‌کند. انگیزه درونی که با علاقه واقعی به خود کار مشخص می‌شود، به عنوان یک پیش‌بینی کننده کلیدی عملکرد خلاق شناسایی شده است (گل پرور و محمدی، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۱۱۵). روانشناسان استدلال می‌کنند که با همسو کردن وظایف با علایق و ارزش‌های درونی افراد، مربیان می‌توانند انگیزه آن‌ها را برای مشارکت در فعالیت‌های خلاقانه افزایش دهند (زارعی و قاسمی، ۲۰۲۰/۱۳۹۹، ص ۸۲). علاوه بر این، عوامل اجتماعی مانند شناخت و اعتبارسنجی هم‌تا نقش مهمی در شکل‌دهی انگیزه افراد برای پیگیری تلاش‌های خلاق دارند (صفوی و فرجی، ۲۰۲۲/۱۴۰۱، ص ۱۰۵). با ایجاد فرصت‌هایی برای همکاری و بازخورد، مربیان می‌توانند از قدرت نفوذ اجتماعی برای الهام بخشیدن به خلاقیت و نوآوری در بین جوانان ایرانی استفاده کنند.

درک روانشناسی خلاقیت به لحاظ عملی، پیامدهای مهمی برای حوزه‌های مختلف جامعه ایران از جمله آموزش، تجارت و هنر دارد. در قلمرو آموزشی، گنجاندن آموزش‌های خلاقانه و روش‌های ارزشیابی می‌تواند مشارکت و نتایج یادگیری دانش‌آموزان را افزایش دهد (موحدی و رحمانی، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص ۷۶). با پرورش فرهنگ خلاقیت در مدارس و دانشگاه‌ها، ایران می‌تواند نسل بعدی مبتکران و حل‌کننده‌های مشکل را پرورش دهد که مجهز به مقابله با چالش‌های پیچیده در جهانی همیشه در حال تغییر هستند (میرزایی و جمشیدی، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۸۸). به همین ترتیب، در بخش کسب و کار، سازمان‌هایی که خلاقیت و نوآوری را در اولویت قرار می‌دهند، برای انطباق با پویایی بازار و کسب مزیت رقابتی، موقعیت بهتری دارند (نبی پور و اکبری، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۱۲۲). شرکت‌های ایرانی با سرمایه‌گذاری در آموزش کارکنان و ایجاد یک محیط کاری حمایت‌کننده، می‌توانند فرهنگ خلاقیت را که موجب رشد و موفقیت کسب‌وکار می‌شود، پرورش دهند (رزمجو و محمدی، ۲۰۲۲/۱۴۰۱، ص ۴۵).

در حوزه هنر، درک روانشناسی خلاقیت، بینش‌های ارزشمندی را در مورد فرآیند خلاقیت و عوامل مؤثر بر بیان هنری ارائه می‌دهد (فلاحتی و آزادی، ۱۳۹۹/۲۰۲۰، ص

۵۵). هنرمندان و مجریان با مطالعه مکانیسم‌های شناختی زیربنای خلاقیت، می‌توانند توانایی‌های خلاقانه خود را افزایش داده و مرزهای عملکرد هنری خود را گسترش دهند (زمانی و حدادی، ۲۰۲۰/۱۳۹۹، ص ۹۸). علاوه بر این، روان‌شناسان استدلال می‌کنند که فعالیت‌های خلاقانه مانند موسیقی، نقاشی و قصه‌گویی می‌تواند مزایای درمانی داشته باشد، بهزیستی روان‌شناختی و ابراز وجود را در افراد ارتقا دهد (افشار و قدیری، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۸۴). ایران می‌تواند با ادغام هنردرمان‌های خلاقانه در محیط‌های مراقبت‌های بهداشتی، نیازهای سلامت روان جمعیت خود را برطرف کند و شفا و بهبودی جامع را ارتقا دهد (احمدی و کریمی، ۲۰۲۱/۱۴۰۰، ص ۷۰).

روانشناسی خلاقیت بینش‌های ارزشمندی را در مورد فرآیندهای شناختی، عاطفی و انگیزشی زیربنای رفتار خلاق ارائه می‌دهد. در ایران، جایی که میراث فرهنگی و چالش‌های معاصر تلاقی می‌کنند، درک روان‌شناسی خلاقیت برای پرورش نوآوری، تاب‌آوری و پیشرفت اجتماعی ضروری است. ایران با بهره‌گیری از این بینش‌ها در زمینه‌های آموزشی، تجاری و هنری، می‌تواند پتانسیل کامل مردم خود را باز کند و راه را برای آینده‌ای روشن‌تر و خلاق‌تر هموار کند.

اعتماد به نفس بالا

اعتماد به نفس خلاق، باور به توانایی فرد برای ایجاد ایده‌ها و راه‌حل‌های نوآورانه، سنگ بنای موفقیت در دنیای به سرعت در حال تحول امروز است. در شرایط ایران، جایی که انتظارات اجتماعی و سیستم‌های آموزشی ممکن است گاهی اوقات بیان فردی را خفه کنند، پرورش اعتماد به نفس خلاق در دانش‌آموزان برای پرورش نسلی از افراد تاب‌آور و مدبر بسیار مهم است (رحیمی و کتابی، ۲۰۱۵/۱۳۹۴، ص ۵۶). این بخش به بررسی رویکردهای چند وجهی برای پرورش اعتماد به نفس خلاق در دانش‌آموزان ایرانی می‌پردازد که شامل راهبردهای آموزشی، مداخلات فرهنگی و ابتکارات توانمندسازی اجتماعی-اقتصادی است.

مرکز پرورش اعتماد به نفس خلاق، شناخت پتانسیل ذاتی و نقاط قوت منحصر به فرد دانش آموزان است. در ایران، جایی که سیستم‌های آموزشی اغلب انطباق را بر خلاقیت اولویت می‌دهند، پرورش حس خودکارآمدی و خودمختاری برای آزادسازی پتانسیل خلاق دانش‌آموزان بسیار مهم است (حسینی و پورقاز، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۱۱۲). مربیان نقشی محوری در این فرآیند ایفا می‌کنند و در عین حال به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند که علایق و علایق خود را کشف کنند، راهنمایی و راهنمایی می‌کنند (داوری، ۲۰۲۰/۱۳۹۹، ص ۷۸). با پرورش محیطی که تنوع را گرامی می‌دارد و برای فردیت ارزش قائل است، مدارس می‌توانند دانش‌آموزان را توانمند سازند تا هویت خلاق خود را با اعتماد به نفس بپذیرند.

علاوه بر این، پرورش اعتماد به نفس خلاق شامل فراهم کردن فرصت‌هایی برای دانش‌آموزان برای یادگیری عملی و استفاده واقعی از مهارت‌های خود است. در ایران، جایی که دانش‌نظری اغلب بر تجربه عملی ارجحیت دارد، تأکید فزاینده‌ای بر رویکردهای یادگیری تجربی است که خلاقیت و نوآوری را تقویت می‌کند (احمدی و امیری، ۲۰۱۷/۱۳۹۶، ص ۲۰۵). طرح‌های یادگیری پروژه‌محور، دوره‌های کارآموزی و برنامه‌های کارآفرینی دانشجویان را قادر می‌سازد تا در توانایی خود برای مقابله با چالش‌های پیچیده و سازگاری با شرایط متغیر اعتماد کنند (غفوریان و خسروی، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۹۲). با پر کردن شکاف بین تئوری و عمل، مربیان می‌توانند حس کارآمدی و انعطاف‌پذیری را در دانش‌آموزان القا کنند که برای عبور از عدم قطعیت‌های آینده ضروری است.

علاوه بر این، پرورش اعتماد به نفس خلاق مستلزم پرداختن به موانع فرهنگی-اجتماعی است که ممکن است مانع ابراز خود و رفتار ریسک‌پذیر دانش‌آموزان شود. در ایران که هنجارهای فرهنگی و انتظارات اجتماعی ممکن است افراد را از پیمودن مسیرهای نامتعارف منصرف کند، نیاز به مداخلاتی وجود دارد که فرهنگ‌پذیرش و حمایت را ترویج کند (حسینی و محمدی، ۱۳۹۵/۱۳۹۵، ص ۲۱۵). برنامه‌های مربیگری همتایان، کارگاه‌های آگاهی فرهنگی و طرح‌های مشارکت اجتماعی می‌توانند به دانش‌آموزان

کمک کنند تا احساس تعلق و اعتماد به توانایی‌های خلاق خود را توسعه دهند (رضازاده و فرهادی، ۱۳۹۸/۱۳۹۸، ص ۱۳۴). با پرورش یک اکوسیستم حمایتی که تنوع را گرامی می‌دارد و آزمایش را تشویق می‌کند، مدارس می‌توانند دانش‌آموزان را برای غلبه بر شک و تردید به خود و پذیرش صدای خلاق منحصر به فرد خود توانمند کنند.

علاوه بر این، پرورش اعتماد به نفس خلاق شامل تجهیز دانش‌آموزان به مهارت‌ها و منابعی است که برای هدایت پیچیدگی‌های فرآیند خلاق نیاز دارند. در ایران، جایی که دسترسی به فناوری و منابع ممکن است گاهی محدود باشد، تأکید فزاینده‌ای بر ارائه ابزارها و بسترهایی برای ابراز وجود و همکاری دانش‌آموزان وجود دارد (قنبری و صفایی، ۲۰۱۸/۱۳۹۷، ص ۸۲). برنامه‌های سواد دیجیتال، فضاهای سازنده و مراکز نوآوری به دانش‌آموزان فرصت‌هایی برای کشف ایده‌های جدید، آزمایش با رسانه‌های مختلف و ارتباط با همسالان و مربیان ارائه می‌دهند (کاظمی و غلامی، ۲۰۲۰/۱۳۹۹، ص ۱۰۲). با دموکراتیک کردن دسترسی به دانش و منابع، مربیان می‌توانند دانش‌آموزان را با پیشینه‌های مختلف توانمند سازند تا پتانسیل خلاقانه خود را درک کنند و به تغییرات اجتماعی مثبت کمک کنند.

پرورش اعتماد به نفس خلاق در دانش‌آموزان ایرانی مستلزم تلاشی هماهنگ برای ایجاد یک محیط یادگیری حمایتی و فراگیر است که تنوع را تجلیل می‌کند، تاب‌آوری را تقویت می‌کند و استقلال را ارتقا می‌دهد. با پذیرش نوآوری‌های آموزشی، مداخلات فرهنگی، و ابتکارات توانمندسازی اجتماعی-اقتصادی، مربیان می‌توانند نسلی از افراد با اعتماد به نفس و مدبر را پرورش دهند که قادرند پیچیدگی‌های قرن بیست و یکم را با خلاقیت و انعطاف پذیری پشت سر بگذارند.

ریسک‌پذیری

در بافت ملایه فرهنگی و میراث تاریخی غنی ایران، ایجاد فضایی برای کاوش و ریسک‌پذیری برای رهاسازی خلاقیت و پرورش نوآوری ضروری است. ایران با تمدن هزاران ساله و جامعه پویای معاصر خود، زمینه مساعدی را برای افراد فراهم می‌کند تا مرزهای